

РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ РІШЕННЯ

Процеси глобалізації, євроінтеграції, покращення системи ринкових відносин вимагають аналізу та осмислення загальних закономірностей становлення й функціонування цивілізованого ринку праці. За цих умов необхідно переоцінити проблеми формування і розвитку ринку праці та особливості його державного регулювання в Україні.

Ринок праці є складовою частиною економічної системи країни, відповідно він відображає більшість політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються у державі.

Сучасний стан ринку праці формується під впливом політико-економічної ситуації, яка характеризується триваючим спадом виробництва, фінансовою розбалансованістю економіки, недостатнім реформуванням господарського механізму, збільшенням обсягів внутрішньої міграції [1].

Відомо, що ринок праці є динамічною системою, комплексом соціально-трудова відносин щодо умов наймання, використання й обміну робочої сили.

Важливою характеристикою ринку праці є його збалансованість, яка полягає в динамічній відповідності між пропозицією робочих місць і потребою суб'єктів господарювання різних форм власності в ресурсах праці та високопродуктивній зайнятості економічно активного населення.

Ринку праці належить важлива роль у забезпеченні успіху ринкових реформ.

Одним із основних показників соціально-економічного розвитку держави, який відображає результати діяльності резидентів країни, що виробляють товари та послуги й охоплює витрати населення на споживчі товари, послуги (або споживання домашніх господарств), державні закупівлі товарів і послуг, інвестиції та чистий експорт, є ВВП, який на 2017 рік становить 112,2 мільярди доларів США, що на 2,5% більше порівняно з 2016 роком [2].

Є данні, що міжнародний валютний фонд (МВФ) прогнозує зростання ВВП України 2018 року на 3,2% при інфляції 10%, Світовий банк – зростання ВВП на 3,5% при інфляції 10%.

В сучасних соціально-економічних умовах проблема зайнятості населення набула особливого значення. У нашій державі вона дуже відчутна, в-першу чергу, у малих містах і сільській місцевості де, фактично, відсутні робочі місця. У великих містах ще збереглася хоч якась можливість знайти роботу, хоча заробітна плата не завжди забезпечує середній рівень життя.

Сучасний стан ринку праці ускладнюється негативними демографічними процесами (зростає смертність і знижується народжуваність внаслідок міграції молодих людей і молодих сімей за кордон), що викликає негативні структурні зміни у сфері трудових ресурсів. Рівень безробіття за період 2014-2017 рр. представлено в таблиці 1 [3].

Таблиця 1 – Рівень безробіття 2014-2017 роки

Рівень безробіття з 2014 до 2017 рр.					
Рік	Кількість населення (тис.)	Економічно активне населення (тис.)	Безробітне населення (тис.)	Рівень безробіття (%)	Зареєстровано безробітних
2014	42928,9	19035,2	1847,1	9,7%	458,6
2015	42760,5	17396,0	1654,0	9,5%	461,1
2016	42584,5	17303,6	1677,5	9,7%	407,2
2017	42386,4	17193,2	1697,3	9,9%	352,5

Зараз ринок праці в Україні характеризується наступними негативними тенденціями: зниженням рівня зайнятості, зростанням кількості безробітних, професійно-кваліфікаційним дисбалансом та неоднорідністю кон'юнктури на ринку праці, постійно зростаючою кількістю переселенців та складнощами у їх працевлаштуванні відповідно до досвіду роботи чи освіти, що потребує подальшого дослідження.

Демографічна ситуація в цілому по країні і, особливо у малих містах та селах за роки незалежності негативно відбилася, в першу чергу, на статевіковому складі: значно зріс відсоток людей старшого, пенсійного та перед пенсійного віку і знизився молоді.

Ці процеси суттєво залежні від стану економіки (виробництва і споживання), і безпосередньо впливають на ринок праці і пенсійне забезпечення. Зараз ситуація на ринку праці показує, що: 1) став високим рівень безробіття; 2) його термін збільшився від 4-х місяців до року (через відсутність робочих місць); 3) зросла кількість заявок на робочі професії (бетонників, дорожніх робітників, мулярів-каменярів, електрогазозварників, токарів, сантехніків, швачок, слюсарів, електромонтерів, водіїв тощо).

Також затребувані працівники сфери послуг (продавці, кухарі, офіціанти, перукарі, охоронці тощо), у сільськогосподарському секторі - агрономи, трактористи та робітники з обслуговування сільськогосподарських машин, значно знижена потреба у спеціалістах з вищою освітою – економістах, юристах, вчителів, лікарів (виключення становлять ІТ-фахівці) [3].

Отже, ситуація на ринку праці України нині перебуває під впливом складних економічних та політичних умов.

Зокрема спостерігається велика кількість факторів, що найближчим часом можуть призвести до стрімкого погіршення ситуації у сфері зайнятості.

Це і загальноекономічні чинники, і вимушене переселення громадян зі східних регіонів та Криму в інші регіони країни.

Одним із пріоритетних завдань служби зайнятості в умовах сьогодення є забезпечення індивідуального підходу до кожної людини, надання оперативної та якісної допомоги у працевлаштуванні.

Тому на часі вдосконалення технології роботи державної служби зайнятості.

Головна увага має бути сконцентрована на роботі з вимушеними переселенцями, кількість яких продовжує зростати [1].

Єдиний і правильний шлях прискорення економічного зростання та покращення рівня безробіття в Україні – консолідація зусиль держави у напрямі створення якісних робочих місць в промисловому секторі, зокрема переробній промисловості.

Основні організаційні кроки уряд має негайно зробити для зупинення росту рівня безробіття, для розвитку вітчизняної промисловості та створення достатньої кількості висококваліфікованих робочих місць [3].

Таким чином, успішність подальшого подолання цих кризових явищ, що склалися потребує комплексної державної та регіональної політики, яка повинна включати реалізацію заходів зі створення додаткових робочих місць, удосконалення податкового законодавства у напрямку розвитку підприємництва і, як наслідок – підвищення фактичного рівня зайнятості та доходів населення.

Саме тому вивчення ринку праці, його структури, відстеження основних його тенденцій завжди залишатиметься актуальним та постійно потребуватиме аналізу і моніторингу.

Список використаної літератури:

1) Баришнікова О. Є. ринок праці України: тенденції та особливості розвитку: Київ: Ефективна економіка № 12, 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4668> (дата звернення: 25.10.2018).

2) Федунчик Л. Г. Ринок праці в Україні: проблеми та напрями їх вирішення: Економіка праці та проблеми зайнятості, 2016. 31-34 с.

3) Джаман М.О. Сучасні проблеми ринку праці і зайнятості в контексті політики швидкого економічного зростання: Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України - Київ: 2018, 4-6 с. URL: http://ipk.edu.ua/krugli_stoli/materials.pdf (дата звернення: 25.10.2018).

4) Зелінська А.М., Копитова І.В. Сучасний стан та тенденції розвитку ринку праці в Україні: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського - Миколаїв 2017, 562-563 с. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/117.pdf> (дата звернення: 25.10.2018).

5) Мінфін: Рівень безробіття в Україні URL: <https://index.minfin.com.ua/labour/unemploy/> (дата звернення: 30.10.2018).